



Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни



ЕТНОФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ

Шифр та назва спеціальності
В10 - філософія

Освітня програма
Філософія

Рівень освіти
Третій (доктор філософії)

Семестр
Третій

Інститут
ІНІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра
Філософії (307)

Тип дисципліни
Вибіркова
Професійна підготовка

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники



Годзь Наталія Борисівна

nataliia.hodz@khp.edu.ua

Доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії НТУ «ХПІ».

Досвід роботи – 22 років. Автор понад 170 наукових та науково-методичних робіт. Провідний лектор з дисциплін: «Екологічна футурологія», «Етнофілософія та культурні стереотипи», «Ідентичність та духовна ідентифікація особистості в рамках філософських традицій».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна спрямована на оволодіння знаннями з історії розвитку етносу та етнічної філософії відповідно. Дисципліна скерована на поглиблене вивчення феномену «культурний стереотип». Змістовна складова представлена добіркою праць науковців, сучасних етнічних, досліджень у колі національної специфіки, ментальності, філософії мови (з національно-специфічним ухилом), етнологічних та відповідно прогностичних напрямків, які перетинаються з філософськими дослідженнями пізнання, феномену реальності, природи, людини та техніки. Протягом курсу слухач оволодіває знаннями про системність науки в цілому та значенням філософського світогляду для вибудовування як власної життєвої позиції, так і побудування відповідно суспільного, соціального та політичного простору людей та довкілля.

Мета та цілі дисципліни

Метою слугує задача формування поглиблених теоретичних знань у сфері міжпредметних зв'язків поміж філософією, етнологією, культурологією та філософією мови, етнопедагогікою. Відповідно у слухачів формується новий рівень розуміння можливостей та задач філософії з метою закріплення їх здатності до критичного мислення на ґрунті розуміння розвитку історії етнічної філософії; використовувати свій інтелектуальний потенціал для аналізу та оцінки різноманітних підходів до фактів, їхнього аналізу, критики. Матеріал курсу формує новий рівень світогляду та допомагає конструювати нові наукові пошуки, відштовхуючись від концептуальних позицій у сучасній філософській парадигми та таких мега дисциплінах як Етно- філософія, етнологія, етнічна

філософія та педагогіка, досліджувати широкий вплив феномену культурних стереотипів на повсякденне життя людей на планеті.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, індивідуальна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів. 5 РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

«Онтологічні та гносеологічні концепції у сучасній філософії», «Філософсько-антропологічний дискурс сучасності», «Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології».

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (стаття, реферат, есе, тези та участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії тощо).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1-2. Етнос і соціум. Діалектика взаємодії між етнічним та соціальним. 1. Структура та походження понять «Етнос» та «Соціум». 2. Теоретико методологічні основи дослідження кола питань, пов'язаних з питаннями адаптації суспільств до природного середовища. 3. Філософський аспект взаємодії суспільства та природи з точки зору етноспецифічної ознаки: етноландшафт, етнічна пам'ять природного, тощо. 4. Етнос та природно-антропогенні ризики у структурі соціального простору сучасного глобального суспільства. 5. Філософський аналіз культурних моделей адаптації до природно антропогенних ризиків у рамках інституційного аналізу. 6. Соціокультурні підстави до аналізу етнічних спільнот. 7. Питання розгляду феномену культурного стереотипу та екологічної свідомості (історична ретроспектива).	4
Тема 3-4. Поняття та еволюція національного. Культурні стереотипи. 1. Аналіз поняття «Нація» та еволюціонування поняття у дослідженнях філософів та політологів, культурологів, тощо. 2. Етнічні відмінності та національний менталітет, загальний огляд поняття культурні стереотипи. 3. Предмет, методологія та коло питань, пов'язаних проблемами сучасної етнопсихології та етнопедагогіки в контексті філософських досліджень. 4. Філософський контекст понять «Батьківщина», «Мала батьківщина», «Вітчизна», питання боротьби за націю. 5. Відповідність території та нації. 6. Генезис нації, генезис етносу та етнічного. 7. Дискретність етнічної історії Діалектика взаємовідносин між етнічним та соціальним в національному.	4
Тема 5-6. Витоки національного права та державності з позиції філософії. 1. Поняття «національне право» з точки зору механізму дії культурних стереотипів. 2. Духовна пам'ять народу. 3. Етнолінгвістична специфіка етносу та законотворчість. 4. Етнічна цілісність та етнографічна група. 5. Культурософія та законотворчість. 6. Національний характер. 7. Національні інтереси. 8. Національні та вселюдні цінності 9. Питання автономії та самоврядування. Специфіка відповідних культурних стереотипів. 10. Державницька ідея та державні інтереси. 11. Українське самостійництво як феномен. 12. Взаємовідносини нації та держави. 13. Демографічна політика.	4

Державний кордон. 14. Етнодержавознавство. 15. Ідеологія етнічності. 16. Етнічні біженці. 17. Політизація етнічності та політична етноконфліктологія.	
Тема 7-8. Філософський погляд на етнополітичний вимір державотворення. 1. Питання безпеки у відносинах між державами. 2. Полі та моноетнічні держави та культурні стереотипи. 3. Політична етнологія. 4. Популізм. Негативна дія хибних стереотипів. Упередження. 5. Права нації та права людини. 6. Права національних меншин. 7. Право загальносоціальне. 8. Правова держава. 9. Правовий статус української нації. 10. Придбання та втрата етнічного коріння.	4
Тема 9-10. Нація та етнос в контексті соціального та духовно-культурного феномену. Феномен культурного стереотипу: загальні уявлення. 1. Основи концепції генези та походження поняття «Нація». 2. Аналіз генезису та еволюції поняття «Етнос» з філософської точки зору в контексті національних культурних стереотипів. 3. Загальна характеристика та структура поняття «стереотип» та «культурний стереотип». 4. Формування та дія культурного стереотипу. 5. Культурний стереотип як спосіб освоєння оточуючого середовища та соціально-культурної дійсності. 6. Гносеологічне та психологічне коріння механізму стереотипізації культурного та соціального, теоретичного та практичного досвіду. 7. Загальна структура стереотипів та їх функції. 8. Основні фактори формування та стійкості стереотипів.	4
Загальна кількість годин	20

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти а
Тема 1. Структура культурних та етнічних стереотипів. 1. Внутрішня структура та механізм дії та розповсюдження стереотипів. 2. Загальні властивості стереотипів: емоційність, стійкість, довготривалість, согласованість дії. 3. Соціально-культурна скерованість дії стереотипів та їх прив'язка до ідентичності. 4. Хибні стереотипи та упередження. Відмінності та специфіка. Негативний вплив на свідомість.	2	1
Тема 2. Загальні функції культурних стереотипів. 1. Когнітивна функція. 2. Емоційна функція. 3. Соціально-обмежувальна функція. 4. Комунікативна функція.	2	1
Тема 3. Типологія базових стереотипів та питання ідентичності. 1. Етнічні стереотипи: ауто- та гетеротереотипи 2. Гендерні стереотипи. 3. Мовні стереотипи.	2	1

Тема 4. Фольклор як форма репрезентації національної культури. 1. Народні казки як джерело національної ідентичності та менталітету. Базові стереотипи у казках та їх дія. 2. Народні пісні, приказки. 3. Епос та билини як зародок протонаціональної форми ідентичності. 4. Колискові та дитячий фольклор, ігри, тощо. 5. Етнопедагогіка як база культурних стереотипів (філософський контекст).	2	1
Тема 5. Поступ історії та стан культурних стереотипів. Духовні витoki національної філософії та педагогіки. 1. Феномен «національна філософія» та його практичне втілення. 2. Феномен «Національна педагогіка та її практичне втілення». 3. Зміни соціальної структури як фактор зміни гендерних стереотипів. 4. Нові форми гендерних стереотипів у різних прошарках суспільств. 5. Освіта як царина прояву динаміки змін та інновацій у суспільній свідомості та формуванні нових форм стереотипів. 6. Журнальна періодика та культурні стереотипи. 7. Художня література та культурні стереотипи.	2	1
Тема 6. Методологічні підстави досліджень міжкультурних комунікацій. Джерела опису національного характеру та лінгвокультурологічний аналіз національного характеру. 1. Моделі пізнання різних форм міжкультурних комунікацій. 2. Дискурсивна практика та культурна ідентичність. 3. Специфіка міжкультурних комунікацій під час плінних подій. 4. Стереотипи «культурного обрію особистості» та конфлікти дискурсивного характеру. 5. Інші базові компоненти у національних характерах.	2	1
Тема 7. Міжособистісний конфлікт як зіткнення різних культурних стереотипів, можливі сценарії дії. 1. Природа, сутність та структурний компонент соціальних конфліктів. 2. Стереотипізація структурних елементів конфлікту з позиції культурних стереотипів. 3. Вплив стереотипів на самоідентичність та її трансформацію. 4. Питання феномену ідентичності у сучасній філософії.	2	1
Тема 8. Національно-культурна специфіка стереотипу. Питання зв'язку та впливу мови та культурних стереотипів. Ідентичність та культурні стереотипи. Практичне значення досліджень. 1. Мова та культурний простір. Визначення поняття національно-культурної специфіки. 2. Методи дослідження національно-культурної специфіки стереотипів (на прикладі асоціативного експерименту, тощо). 3. Порівняльний метод під час дослідження культурних стереотипів. 5. Етнічна ідентичність. 6. Гендерна ідентичність. 7. Вікова та соціально-рольова ідентичність. 8. Мовна ідентичність.	2	1
Тема 9. Філософсько-культурологічний аналіз стереотипів. Методологічні підстави досліджень міжкультурних комунікацій. 1. Стереотипи образів «Ворог» / «Друг». 2. Стереотипи образів «Свій» / «Чужий».	2	1

3. Стереотипи образів «Гість» / «Гостювання».		
4. Стереотипи образів «Простір» / «Час».		
5. Стереотипи образів «Вік» / «Соціально-культурні ролі».		
6. Стереотипи образів «Гарний» / «Не гарний».		
7. Стереотипи образів «Бридкий».		
8. Стереотипи образів «До весільно» / «Після весільної» поведінки.		
9. Стереотипи сімейно-рольової групи.		
10. Стереотипи образів «Бідність» / «Багатство».		
11. Стереотипи образів «Сирітство» / «Вдівство».		
12. Стереотипи образів «Правда» / «Кривда».		
13. Стереотипи образів «Щастя» / «Нещастя».		
14. Стереотипи образів «Доля» / «Недоля».		
15. Стереотипи образів «Воля» / «Неволя».		
16. Стереотип «Впевненості у собі».		
17. Стереотип «Патріотизм».		
18. Стереотип «Успішність»		
19. Стереотип «Багатство»		
Тема 10. Аналіз сфери розвитку та зміни у базових формах культурних стереотипів на соціально-побутовому рівні.	2	1
1. Філософсько-культурологічні передумови до аналізу «любовних стереотипів» у літературі, кінематографі та інших формах мистецтва.		
2. Ретроспективний аналіз історичних змін теоретичних уявлень про кохання та дія культурних стереотипів.		
3. Культурні стереотипи кохання та любовних переживань у чоловіків та жінок у різних історичних часах та національних спільнотах.		
Загальна кількість годин	20	

Теми лабораторних робіт

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Самостійна робота

Курс передбачає підготовку до усних відповідей на проблемні питання, самостійне вивчення питань, які не викладаються під час лекцій, – це отримує поточне оцінювання. Також передбачено виконання індивідуальних робіт: стаття, реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема 1. Культурні стереотипи в контексті вивчення філософського аналізу розвитку понять нація та етнос.	3
Тема 2. Етнос і соціум. Діалектика взаємодії між етнічним та соціальним	3
Тема 3. Дія культурних стереотипів в контексті національного права та державотворення. Філософський контекст.	3
Тема 4. Етнополітичний вимір державотворення та культурні стереотипи	3
Тема 5. Феномен стереотипу в контексті міжкультурного спілкування	3
Тема 6. Властивості та відповідні функції стереотипів у різних сферах життя індивідів та спільнот різного рівня.	3
Тема 7. Стереотип як важливий елемент стійкості та сталості національної культури	3
Тема 8. Побутова поведінка та культурні стереотипи в народних казках як одна з компонент збереження етнічної інформації	3

Тема 9. Значення філософії мови для розуміння специфіки феномену національної картини світу	3
Тема 10. Філософський аналіз феномену виникнення дисциплін «етнопсихологія» та «етнопсихіатрія» в контексті вивчення понять світогляд та картина світу	4
Тема 11. Культурні стереотипи та питання інтеграції	3
Тема 12. Казковий та пісенний фольклор як система культурної та етнічної ідентифікації	3
Тема 13. Питання множини у існуванні феномену «картина світу» та питання становлення сучасних наукових дисциплін відносно вивчення особливостей внутрішніх та міжетнічних комунікацій	3
Загальна кількість годин	40

Тематика індивідуальних завдань

Реферат включає: титульний лист, вступ, основну частину, висновок, список літератури. Предмет, тема, мета роботи повинні бути узгоджені. Предмет дослідження – це те, що знаходиться в межах об'єкта (предмет визначає тему дослідження). Мета дослідження визначає те, до чого прагне здобувач у своїх наукових дослідженнях, тобто кінцевий результат роботи (мета повинна корелювати з висновками, отриманими в рефераті). Структура роботи, назви розділів повинні відображати загальну тему реферату. Зміст реферату обмежується 2-3 главами, які обов'язково поділяються на параграфи чи підрозділи. Назви розділів повинні відображати філософську тематику проблеми. Метод або методологію проведення роботи доцільно описувати в тому випадку, якщо вони відрізняються новизною або представляють інтерес з точки зору даної роботи. Широко відомі методи тільки називаються. Результати роботи, які висвітлюються у висновках, описуються точно і інформативно. Наводяться основні теоретичні та експериментальні результати, фактичні дані, виявлені взаємозв'язки і закономірності. При цьому віддається перевага новим результатами і даними, які, на думку автора реферату, мають практичне значення. Висновки можуть супроводжуватися рекомендаціями, оцінками, пропозиціями, гіпотезами, описаними у вихідному документі.

Теми індивідуального завдання

Тема 1. Культурні стереотипи та міжетнічна адаптація.
Тема 2. Національний характер і менталітет.
Тема 3. Розуміння понять «Гіпертекст» та «гіперреальність» в контексті націоспецифіки культурних стереотипів.
Тема 4. Методика проведення порівняльного аналізу етнічних стереотипів та її загальне дослідницьке значення.
Тема 5. Алегоричні казки як вияв української усної творчості.
Тема 6. Етнічні стереотипи у фольклорі та питання проблеми комунікації.
Тема 7. Змістовний аналіз специфіки чарівної казки.
Тема 8. Функція мовних стереотипів у казці з погляду нарративної семантики.
Тема 9. Культурні стереотипи в системі світогляду сучасних українців.
Тема 10. Культурні стереотипи у площині казок та міфів.
Тема 11. Інтерпретація тексту та питання екологічного простору людини.
Тема 12. Культурні стереотипи в площині сучасності.
Тема 13. До питання значення розгляду культурних стереотипів у науковій спільноті.
Тема 14. Етнофілософія : історія та модуляція в сучасних знаннях.
Тема 15. Розгляд етнофілософії, що ґрунтується на міжкультурній та діалогічній філософії
Тема 16. Африканська філософія та ендегенні системи знань
Тема 17. Народжені з катастрофи: критика етнофілософії , соціальної думки та африканських ідей
Тема 18. Філософія корінних народів та її викладання у формуванні знань.
Тема 19. Філософія етнічних меншин : значення та можливості з погляду японської філософії
Тема 20. Філософія китайських етнічних меншин : можливості та реалії
Тема 21. Дослідження національної філософії та майбутнього шляху китайської філософії

- Тема 22.** Якісні методи дослідження та філософія соціальних наук — на прикладі етнографії в соціології
- Тема 23.** Філософія науки та національність природного знання
- Тема 24.** Філософія образів та національний дух : побудова філософії меншини на основі походження (азійський погляд).
- Тема 25.** Асиміляція, інтеграція, диференціація та притаманні закони й тенденції розвитку етнічних процесів : філософська методологія етнічних досліджень
- Тема 26.** Етнофілософське осмислення буття України: методологічні засади
- Тема 27.** Аналіз міграційних процесів крізь призму етнофілософії: глобалізаційний вимір
- Тема 28.** Конфліктологія та етнофілософія. Травматичність розщеплення в війні
- Тема 29.** Війна і окупація – питання ідентичності та травматичний синдром втрати цілісності – філософський контекст
- Тема 30.** Національний менталітет як об'єкт етнополітологічного аналізу
- Тема 31.** Духовність українського етносу дохристиянської доби
- Тема 32.** Філософія та етнолінгвістика
- Тема 33.** Роль поліетнічності в процесі національної консолідації України
- Тема 34.** Визначення етносу та етнокультури, етнорелігії та етнофілософії
- Тема 35.** Засади національно-екзистенційної методології
- Тема 36.** Історія повсякденності як галузь наукового знання
- Тема 37.** Значення досліджень праць Ж. Ле Гоффа
- Тема 38.** Структура зародження та розвитку і існування етносу
- Тема 39.** Аксиологічна константа етносу
- Тема 40.** Структури етнічного мислення — колективні архетипи, образні моделі, мову як носій філософського змісту
- Тема 41.** Принципи і методи етнофілософського дослідження
- Тема 42.** Етнофілософія та світогляд
- Тема 43.** Еволюція інформаційно-комунікаційного поля соціуму як чинник формування етносу.
- Тема 44.** Філософсько-методологічний аналіз буття етносу
- Тема 45.** Самоорганізація як принцип еволюції етнічної ментальності
- Тема 46.** Народ та нація: філософський аналіз.
- Тема 47.** Націогенез етносу.
- Тема 48.** Концепції походження етносу у в сучасних дослідженнях.
- Тема 49.** Історія терміна " етнічність". Ландшафт–основа розвитку етносу.
- Тема 50.** Біолого-географічна концепція етносу
- Тема 51.** Східні та Західні концепції походження Етносу: короткий огляд
- Тема 52.** Історико-психологічна реконструкція процесу і результату української етнопсихогенези
- Тема 53.** Персоналістські прояви ідентичності: від власного імені до етносу
- Тема 54.** Еволюція міфоархетипів у сучасному інтелектуально-свідомісному контексті
- Тема 55.** Феномен етностилу: етнокультурні коріння та глобалізаційна крона
- Тема 56.** Національний менталітет як об'єкт філософського та етнополітологічного аналізу
- Тема 57.** Антропологічна та лінгвістична характеристика народів
- Тема 58.** Традиційно-побутова культура та етнічні процеси – філософський контекст
- Тема 59.** Регіональні особливості традиційно-побутової культури народів Західної Європи. Сучасні етнічні процеси.
- Тема 60.** Етногенез і етнічна історія народів Західної Азії. Сучасний етнічний склад народів Західної Азії.
- Тема 61.** Матеріальна культура: філософський аналіз
- Тема 62.** Сім'я у структурі розвитку етносу.
- Тема 63.** Синергетична інтерпретація етносуб'єктності
- Тема 64.** Етнополітична дезінтеграція як етнічний (етнополітичний) процес: фактори, особливості, класифікації
- Тема 65.** Мова у ролі індикатора культурної орієнтації етносу (на прикладі турецької мови)
- Тема 66.** Етногеохронотоп: структура поняття та розвиток
- Тема 67.** Поняття «Діаспора» та його еволюція.

Тема 68. Категорії темпоральності та локативності в мовній картині світу китайського етносу	
Тема 69. Етноекотологія та ландшафт	
Тема 70. Міфологічне й фольклорне мислення у контексті свідомісної еволюції етносу. Нове життя старих традицій	
Тема 71. Назви циганського етносу в сучасній українській та інших мовах Європи: історичні й соціолінгвістичні виміри	
Тема 72. Циганський етнос в Україні (історіографія та джерела)	
Тема 73. Уявлення про злочин та покарання в правовій ментальності українського етносу: соціально-філософський аналіз	
Тема 74. Геокультурні умови як один із аспектів філогенетичних закономірностей становлення ментальності українців	
Тема 75. Пам'ять носія фольклору у контексті образно-архетипної еволюції	
Тема 76. Лінгвістичний вимір образи	
Тема 77. Сепаратизм як інституціоналізована політична практика: виклики для Європейського Союзу і України	
Тема 78. Проблема розуміння поняття «народ» у взаємозв'язку з демократією	
Тема 79. Етнокультурні стереотипні профілі портретного консерватизму англійців та збереження національної самобутності українців	
Тема 80 Типологія базових стереотипів та питання ідентичності.	
Загальна кількість годин	40

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс, для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження відповідних курсів, опис програми із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Лозко, Г.С. Етнологія України. Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : АртЕк, 2004. – 303 с. : іл. - Бібліогр.: с.296-299
2. Життя етносу: соціокультурні нариси: Навчальний посібник. – К., 1997
3. Годзь Н.Б. Культурні стереотипи в українській народній казці : текст. дис. канд.. філос.. наук : 09.00.04 філософська антропологія, філософія культури. - Харків: Харківський Національний університет ім. В.Н. Каразіна. - 2003. – 199 с.
4. Годзь Н.Б. Культурні стереотипи в українській народній казці : автореф. дис. канд.. філос.. наук : 09.00.04 філософська антропологія, філософія культури. - _Харків : Харківський Національний університет ім. В.Н. Каразіна. - 2004. – 19 с.
5. Годзь Н. Б. Вступ до екологічної футурології [Текст]: Монографія. – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. – 572 с.
6. Gumilev L. Ethnogenesis and the Biosphere. Progress publishers, 1990. 381 p.
7. Вержбицька А. Emotions across languages and cultures: diversity and universals. Cambridge University Press, 1999.
8. Russell J.A. Culture and the categorization of emotions // Psychological Bulletin. 1991. № 110 (3). P. 426–450.
9. Хрящевська, Л.М. Етнологія України: теоретико-методологічні здобутки у контексті розвитку світової етнологічної думки : навчальний посібник для вузів. – Миколаїв : ВД "Гельветика", 2017. – 219 с. - Бібліогр.: с.197-219
10. Міжнародний конгрес українців (2; 1993; Львів). Історіографія українознавства. Етнологія. Культура: Доповіді і повідомлення / Міжнародна асоціація українців, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. – Львів : Б.В., 1994. – 380 с.
11. Народна творчість та етнологія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, Міністерство культури та мистецтв України. – Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського, 1925

12. Народна творчість та етнологія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, Міністерство культури та мистецтв України. – Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського, 1925
13. Предыдущее заглавие: Народна творчість та етнографія. - Заснований у 1925 року. Назва: 1925–1932 - Етнографічний вісник, 1937–1939 - Український фольклор, 1939 –1941 - Народна творчість, 1957-2010 - Народна творчість та етнографія.
14. Фуко М. Що таке автор? // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 1996. С. 442–456.
15. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. Волкова А. (гол.) та ін. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
16. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса, НАН України. – Київ: ІПіЕНД, 1999
17. Гетало Т.Е. Онтологія ментальності: філософсько-культурологічний аналіз. - Х., Автореф. Дис. Канд. Філософських наук спец. 09.00.04, 1999, С.19.
18. Символічні коди народної культури (міфологія, фольклористика та етнологія) : бібліографічні матеріали з білоруської, російської та української міфології, фольклору та етнології / Уклад. Наталя Володимирівна Аксьонова, Юліана Юрьевна Полякова, інш. ; Бібліогр. ред. Світлана Борисівна Глибицька, Світлана Ростиславівна Марченко. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. – 333 с.
19. Етнічна історія народів Європи [Текст] : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [редкол. Патриляк І. К. (голова) та ін.]. - Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2000 - . Вип. 51. - 2017. - 151 с.
20. Грушевський М. Галичина і Україна // "І" незалежний культурологічний часопис. - 2002, №23. - С. 182- 190.
21. Бондаренко Г.В. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1998. 228 с.
22. Українська етнологія: навчальний посібник для вузів / Валентина Кирилівна Борисенко, Марина Віллівна Гримич, Олександр Петрович Гончаров, Володимир Залманович Горленко. – Київ: Либідь, 2007. – 399 с.
23. Давидюк В. Первинна міфологія українського фольклору. - Луцьк, Вежа, 1997, С.14 –96.
24. Дашкевич Я.Р. Україна вчора і нині. - К., 1993, С.192 .
25. Друль О. Асиміляційні та акультураційні процеси у Львові // "І" Незалежний культурологічний часопис. - 2002, №23. – С. 175-196.
26. Saul N. The role of the Romanies: images and counter-images of "Gypsies"/Romanies in European cultures. Liverpool: Liverpool University Press, 2005. 218 p.
27. Дунаєвська Л.Ф. Українська народна казка. – К., Вища школа, 1987. - С. 127.
28. Jewish Fairy Tales and Legends: Jewish Classics, by Gertrude Landa. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016. 104 p.
29. Енциклопедія етнокультурознавства / Ю.І.Римаренко, В.Г.Чернець та ін., за ред. Ю.І.Римаренка. - К., Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2000. - 336 с.
30. Бердуга М.З. Українська етнологія: Слобожанщина: (рекомендована література для самостійної роботи студентів гуманітарних факультетів) / Михайло Захарович Бердуга, Ганна Михайлівна Шпорт . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2005. – 23 с.
31. Єрмоленко С.С. Знакова структура мовної одиниці в комунікативно-епістемічній перспективі : автореф. дис. ... д-ра філол.наук: 10.02.15 / С.С. Єрмоленко . – Київ : Б.в., 2007. – 32 с.
32. Єрмоленко А.М. Комунікативна практична філософія: підручник. – Київ : Лібра, 1999. – 487 с
33. Кириченко Ю.Т. Концепції українського етногенезу та націогенезу в етнологічній науці другої половини ХІХ - початку ХХІ ст.: автореферат дис. . канд. іст. наук : 07.00.05 / Ю. Т. Кириченко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ, 2017. - 20 с.
34. Кісь О. Особливості ставлення до вдови (в українців у ХІХ- на поч. ХХ ст.) // "І" незалежний культурологічний часопис. - 2000. - число 17. - С. 109-119.
35. Кісь О.Р. Жінка в українській селянській сім'ї другої половини ХІХ- поч. ХХ століття: Гендерні аспекти. Автореф. дис.канд.істор.наук: 07.00.05 – етнологія/Львів, 2002. - С.20.
36. Корабльова Н.С. Багатомірність роліової реальності: ролі і маски – лик та личини. – Х., вид. ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000. – 287 с.
37. Єрмоленко С.Я. Мова і українознавчий світогляд. – Київ : НДІУ, 2007. – 443 с.
38. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Вступ до психолінгвістики. Навч. посіб. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2002. 168 с.
39. Кримський А.Ю. Твори: В 5 т. – К., 1975. - т. 3: Мовознавство. Фольклористика. - 512 с.
40. Єрмоленко С.Я. Фольклор і літературна мова / С.Я. Єрмоленко, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні АН



- УРСР. – Київ : Наукова думка, 1987. – 245 с.
41. Крип'якевич І. Побут//Історія української культури / За загальною ред. І.Крип'якевича. - 2-и вид. - К., Либідь, 1999. - С. 656, С. 5-184.
42. Історія світової культури: Навч. пос. для студ. гуманіт. спец. вузів/ Л.Т.Левчук, В.С.Гриценко, В.В.Єфименко та ін. К.: Либідь, 2000. 368 с.
43. Луценко О. "Жіноче начало" в українській ментальності//Жіночі студії в Україні: жінки в історії та сьогодні: Монографія/За загальн.ред.Л.О.Смоляр. - Одеса: Астропринт, 1999. - С. 10-19.
44. Мала енциклопедія етнодержавознавства/НАН України. Інститут держави і права ім.В.М.Корецького; Ред.кол.: Ю.І.Римаренко (відп.ред.) та ін.; - К.: Довіра: Генеза, 1996: - 942 с.
45. Маланчук-Рибак О. Українські жіночі студії: історіографія та історіософія. - Львів, 1999. - 53 с.
46. Propp V. Morphology of the Folktale, trans. by Laurence Scott. Austin: University of Texas Press, 2009. 158 p. https://monoskop.org/images/f/f3/Propp_Vladimir_Morphology_of_the_Folktale_2nd_ed.pdf
47. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. К.: ЦУЛ, 2002. 508 с.
48. Юрій М.Ф. Етногенез українського народу : навчальний посібник / Михайло Федорович Юрій. – 3-тє вид., доп. – Київ : Кондор, 2008. – 261 с.
49. Кононенко П. П., Кононенко Т. П. Український етнос: генеза і перспективи. Історичний нарис. Обухів: ГНІП, 2003. 519 с.
50. Зіневич Н.О. Циганський етнос в Україні (історіографія та джерела): автореф.дис ... канд.іст.наук: 07.00.06 / Наталія Олексіївна Зіневич. – Київ : Б.в., 2005. – 18 с.
51. Ємельянова Ю.П. Етнос як суб'єкт соціокультурної реальності (соціально-філософський аналіз): автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03. – Дніпропетровськ : Б.в., 2013. – 32 с
52. Чижевський Д.І. Нариси з історії філософії на Україні. Український Вільний університет. – 2-ге вид. – Мюнхен: Український Вільний Університет, 1983. – 175 с.
53. Халапсіс О.В. Теорія культурно-історичних типів М. Я. Данилевського як об'єкт історико-філософського аналізу [Текст] : автореф. дис. . канд. філос. наук : 09.00.05 / О. В. Халапсіс ; Дніпропетр. нац. ун-т. - Дніпропетровськ, 2002. - 17 с.
54. Шкода В. В. Вступ до правової філософії / В. В. Шкода. – Харків: Фоліо, 1997. – 223 с.
55. Зан, М. П. (2001). етнологія. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/17ec3c82-9be9-43e7-8d84-70cda0629970/content>

Додаткова література

- 1 Юрій М.Т. Етногенез та менталітет українського народу [Текст] / М. Т. Юрій. - [2-ге вид., доповн.]. - Київ: Таксон, 1997. - 236 с.
- 2 Манько М.О. Культурницький чинник формування української національної еліти в добу Центральної Ради 1917-1918 рр. - С.247-252 // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. історії України. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2001.
- 3 Стороженко І.С. Теорія етногенезу Лева Гумільова як методологічний інструмент для дослідження етнічної історії українського козацтва // Наддніпрянська Україна : історичні процеси, події, постаті: зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. історії України. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2001 - С.3-14
- 4 Євтух В.Б., Трошинський В.П., Галушко К.Ю. та ін. Етносоціологія: терміни та поняття. Навчальний посібник. К.: Видавництво УАННП «Фенікс», 2003. 280 с.
- 5 Богданов О.В. Коригування національно-культурних стереотипів засобами лінгвокраїнознавства // Наука. Релігія. Суспільство. 2001. № 4. С. 151–155.
- 6 Нікон Н.О. Етнічні стереотипи в свідомості болгар // Український соціум. 2010. № 3 (34). С. 17–25.
- 7 Сердюк С.В. Функції етнічних стереотипів та їхня роль у формуванні етнічної ідентичності // Наукові записки НаУКМА. Том 19: Теорія та історія культури. 2001. С. 10–14.
- 8 Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під редакцією Ліліани Гентош, Оксани Кісь. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003. – 252 с. <https://uamoderna.com/images/biblioteka/gender-approach-anthology.pdf>
- 9 Отчич С. Стереотипи любовних стосунків у гендерному аспекті // Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології". 2019. Вип. 27. С. 369–379. <http://journals.urau.ua/index.php/2227-6246/article/view/158655/157978>

- 10 Ставицька Л.О. Гендерні стереотипи в сучасній мовній свідомості: за даними фсоціативного експерименту зі словами мати, батько // Дивослово . – 2005 . – №6 . – С.45-50
- 11 Ткачик О.В. Гендерні стереотипи в англomовному фольклорі : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.04 / О.В. Ткачик . – Київ : Б.в., 2008 . – 19 с.
- 12 Сюта Г.М. Цитатний тезаурус української поетичної мови ХХ століття / Г.М. Сюта, Інститут української мови НАН України, Національна академія наук України ; Наук.ред. Світлана Яківна Єрмоленко . – Київ : Видавництво "КММ", 2017 . – 380 с
- 13 Дзюба Н.В. Гендерні стереотипи населення України при прийнятті електоральних рішень : автореф. дис ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Н.В. Дзюба . – Запоріжжя, 2018 . – 20 с.
- 14 Табачковський В. Г. Людина в цивілізації ХХІ століття: проблема свободи / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Т. В. Лютий, Г. Іванович Шалашенко, Є. І. Андрос, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України . – Київ : Наукова думка, 2005 . – 270 с.
- 15 Ігумнова Н. Я. Культурні стереотипи у японських та українських анімалістичних казках / Н. Я. Ігумнова, М. В. Аудова // Філологічні науки: зб. матеріалів підсумк. наук. конф. аспірантів та викладачів / Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара. - Дніпро: Акцент ПП, 2017 - Ч. 2. - 2017. - С.73-76
- 16 Шеремета В.П. Національно-культурні стереотипи мовообразу жінки в українських народних піснях: автореферат дис. . канд. філол. наук: 10.02.01; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2017. – 24 с.
- 17 Голик Р. "Самбірський феномен" і культурні стереотипи: симбіоз діалектології, етнографії та історії на сторінках міжвоєнного "Літопису Бойківщини" / Р. Голик // Діалектологічні студії [Текст] : [зб. пр.] / Нац. акад. наук України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; [відп. ред.: П. Гриценко, Н. Хобзей]. - Львів: Ін-т українознавства, 2003. Вип. 4: Школи, постаті, проблеми. - 2004. - С.104-133
- 18 Акімова Л. Гендерні стереотипи і гендерна ідентичність особистості // Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології". 2012. № 15. С. 28–38.
- 19 Ревко Н. Зміна гендерних стереотипів у телевізійній рекламі / Н. Ревко // Діалог : Медіа-студії [Текст] : зб. наук. пр. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Каф. журналістики; відп. ред. Олександр Александров. - Вип. 15'2012. - 2012. - С.447-450.
- 20 Вівчарик М.М. Україна: від етносу до нації [Текст] : [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М.М.Вівчарик. - К. : Вища школа, 2004. - 239 с.
- 21 Балушок В.Г. Етногенез українців; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського, Нац. акад. наук України. - К.: Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології, 2004. - 231 с.
- 22 Момрик А.П. Формування концепцій етногенезу українського народу (історіографія проблеми): автореф. дис. канд. іст. наук: 07.00.05.; Нац. акад. наук України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. - К., 2005. - 19 с.
- 23 Жижко С.А. Нація як спільнота [Текст] / Сергій Жижко. - К. : Дніпро, 2008. - 806 с.
- 24 Семенюк С. Історія українського народу. - Львів : Априорі, 2010. - 607 с.
- 25 Форманова, С. В. КОНЦЕПТ ОБРАЗА ЯК ВІЗИТНА КАРТКА ЕТНОСУ. ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТА «ОДЕССКАЯ ЮРИДИЧЕСКАЯ АКАДЕМИЯ» СВ КИВАЛОВА, 129. <https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/6113c672-bd3d-498f-963e-c4df70c264a3/download#page=129>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників

Поточний контроль (практичні, семінарські заняття), k_1	Індивідуальне завдання (реферат), k_2	Підсумковий контроль (іспит), k_3
0,4	0,4	0,2

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + I \cdot k_2 + \Pi_k \cdot k_3$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль

I – оцінка за виконання індивідуального завдання

Π_k – оцінка за підсумковий контроль

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i – ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді.

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожні один одному, тобто $a_1 = a_2 = \dots = a_n$ то

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i} = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n – кількість відповідей за семестр

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I ,...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено



Завідувачка кафедри

Ольга ГОРОДИСЬКА



Гарант ОП

Яків ТАРАСОВ